

**Wojciechowe
powiaty,
miasta i gminy**

Autor tekstu:

Bronisław Wątroba

BOBOWO

Województwo pomorskie, powiat stargardzki
gmina wiejska

Powierzchnia: 51,67 km²

Liczba ludności: 3038

Pierwsza wzmianka historyczna: 1281

Kościół pw. Św. Wojciecha – z końca XIII w.

Bobowo

Czym Bobowo słynie w pomorski dziedzinie?

Brodu Wyngermucy czowiek niy łominie

Adalbert wandrował niym ponoć po śmierci

Tōż przepōmnieć ło tym i nōm sie niy werci

Niy darmo tu kōściōł świyntego Wojciecha

Stanōł – krześcijanōm tako na pociecha

I chociaż w złych czasach Bobowo ciyrpiało

Dyc dzisiaj je gminōm – siył dość wiela miało.

BOLESŁAW

Województwo małopolskie, powiat dąbrowski
gmina wiejska

Powierzchnia: 35,41 km²

Liczba ludności: 2889

Pierwsza wzmianka historyczna: 1326

Kościół pw. Św. Wojciecha – 1605

Bolesław

Pewne co dziedzina widzioł wiek dwanosty
Dyć czas po Tatarach i Rusinach – postym
We sztyrnostym wieku już tu parafijo
Świyntego Wojciecha – ło cie, kryjolyjo!

Tōż niy ma co dziwać, w herbie wiosło, dzida
Sztela ciyngym rośnie, dyć we „Potop” – biyda
Łostoł kościōł kerym i dzisioj sie aszōm
Ze nadziejōm żyjōm, w duszy jyj niy gaszōm.

CHRZAŚTOWICE

Województwo opolskie, powiat opolski
gmina wiejska

Powierzchnia: 82,31 km²

Liczba ludności: 6637

Pierwsza wzmianka historyczna: 1259

Brak kościoła pw. Św. Wojciecha

Chrzōnstowice

Chrzōnstōwka, Ptoszkōwka i nurt Jemielnice
Znojdziecie we gminie z mianym Chrzōnstowice
Princ opolski Bolko ta wioska lokowoł
W parafji Wojciecha – mi to niy wydowo
Chocioż do Opola stōnd je dość daleko
Tam farorz na swoje łowieczki dyć czekoł

Dzisiej we dziedzinie piykny kościōł majōm
Niy Adalbertowy, dyć przeca niy bajōm
Kej szkryfna co ciyngym gminie patrōnuje
Niy darmo sie jejich herbowi dziwuje.

GRĘBÓW

Województwo podkarpackie, powiat tarnobrzeski
gmina wiejska

Powierzchnia: 186,28 km²

Liczba ludności: 9727

Pierwsza wzmianka historyczna: 1375

Kościół pw. Św. Wojciecha – 1912

Grymbōw

Pewne co łokietek już tyn Grymbōw znoł
Kej na młyn przywilej Koziejowi doł
Gōrka w puszczy stoła miyndzy barzołami
Z czasym zaludniyła sie kolōnistami

Wpiyrw tyż tu kaplica Wojciecha stanyła
Wartko parafijo tukej rozwinyła
Piyrszy kościōł stanōł drap tukej drzewniany
Wygoroł – stoł drugi, trzeci – murowany.

MŁAWA

Województwo mazowieckie, powiat mławski
gmina miejska

Powierzchnia: 34,80 km²

Liczba ludności: 30957

Nadanie praw miejskich: 1429

Brak kościoła pw. Św. Wojciecha

Mława

Trzech princōw Mazowsza ta Mława lokuje
Mono to i teroz miyszkańcōw raduje
Kej w prawie chełmińskim dziedzina dzwigniōno
Choć piyrwyj już stoła – terozki niy skōno

Ze czasym w Korōnie zocnym grodym bydzie
Skuli wojny pruski zdo we wielgi biydzie
Dyć łaskōm łobdarzōł jōm krōl Zygmunt Stary
Do dzisioj ta Mława niypośledni miary.

MOSZCZENICA

Województwo małopolskie, powiat gorlicki

gmina wiejska

Powierzchnia: 37,6 km²

Liczba ludności: 4702

Data lokacji: 1348

Kościół pw. Św. Wojciecha w Staszkówce 1928-30

Moszczyńca

Kaj Moszczanka wody leje

Tam niych lecōm zocne dzieje

Choć wpierw źle sie richtig dzioto

Skiż Tatarōw niewesoło

Dyć sie dźwigły kolanie

Ze krōlewski lokacyje

Krōl Kazimiyrz łany dzielił

Moszczyńcy tref pościelōł.

MUCHARZ

Województwo małopolskie, powiat wadowicki
gmina wiejska

Powierzchnia: 37,32 km²

Liczba ludności: 3839

Data lokacji: 1254

Kościół pw. Św. Wojciecha – 1868

Muchorz

Ponoć ło Wiślanach coś prawiyla ziemia
Kej tu krześcijanōm zdowało co cima
ło świyntym Wojciechu łosprowiajōm ludzie
Iże tukej kuknōł – potym w Prusy pōdzie

Co wpiyrw małopolske tyż slōnske dyć bydzie
We gyszynku tako z Oświyńcimiym przidzie
Bolesław Wstydlivy lokowoł ta sztela
Jan – princ oświyńcimski ponowiōł, tōż tela.

NOWODWÓR

Województwo lubelskie, powiat rycki
gmina wiejska

Powierzchnia: 71,72 km²

Liczba ludności: 4284

Nadanie praw miejskich: XVI w.

Kościół pw. Św. Wojciecha – 1991-1997

Nowodwōr

Piyrwyj wioska miastym stała

Sie Myncińskim rozwijała

Tōż niy dziwi – kryjolyjo

Tu Wojciecha parafijo

Świynty patrōn zocny przeca

W historyjo dali leca

Miastym już Nowodwōr niy ma

Prym mo w gminie – tōż niy cima.

POWIAT ŁÓDZKI WSCHODNI

Siedziba: miasto Łódź

Miasta: Koluszki, Rzgów, Tuszyn

Gminy miejsko-wiejskie: Koluszki, Rzgów, Tuszyn

Gminy wiejskie: Andrespol, Brójce, Nowosolna.

Powierzchnia: 499,76 km²

Liczba ludności: 68997

Kościół pw. Św. Wojciecha w Łodzi – 1902-1924

Chojny – Łódź

Pierwyj wieś Chojny yno tu była
Stanik Chojnyński urosnōł w siyła
I zocny kościōł tukej zbudowoł
Kej wiek piytnosty tracić już zdowoł

Kej wiek dwudziesty w dziedzinie mōmy
Łódź Chojny copła – historio znōmy
Nowo świōntynia pobudowali
Stanyła, stoi – coby rzykali.

POWIAT MŁAWSKI

Miasto i gmina Mława

Gminy wiejskie: Dzierzgowo, Lipowiec Kościelny, Radzanów, Strzegowo, Stupsk, Szreńsk, Szydłowo, Wieczfnia Kościelna, Wiśniewo.

Powierzchnia: 1182,3 km²

Liczba ludności: 74703

Kościół pw. Św. Wojciecha w Stupsku – 1958-1960

Stupsk

Choć wiela je gminōw we mławskim powiecie
Rym ślōnski ło Stupsku prawie coś niych plecie
Kej w sztyrnostym wieku tukej parafijo
Świyntego Wojciecha – wcale niy mecyjo

Piyrywj trzi drzewniane kościoły tu były
Možno po koleji cołkym wypolyły
Łostatni wygoroł przed wojnōm światowōm
Tōm piyrszōm, sie nowy po drugi dyc sprowiōm.

PUŁAWY

Województwo lubelskie, powiat puławski

gmina wiejska

Powierzchnia: 160,81 km²

Liczba ludności: 12013

Pierwsza wzmianka o Puławach: 1489

Kościół pw. Św. Wojciecha w Górze Puławskiej – 1768

Gmina Puławy

Puławy miasto – Puławy gmina

Sie dziwujecie – tako dziedzina

Dwadziesięć dziewięć szoftysōw majōm

Zdowo wōm wiela? Przeca niy bajōm!

W herbie Wojciecha coś i Floriana

Ze Adalbertym wiynkszo tam szpana

Prawiōm co bōł tam ze słowym Bożym

Gōra Puławsko stōnd wiyncy woży.

RADZIONKÓW

Województwo śląskie, powiat tarnogórski
gmina miejska

Powierzchnia: 13,15 km²

Liczba ludności: 16586

Nadanie praw miejskich: 1951

Kościół pw. Św. Wojciecha – 1875

Radziōnkōw

Już w sztyrnostym wieku świyntopiyrze płacōm
W piytnostym husyckōm utropōm łōnacōm

Przi reformacyji Horniga dziedzina
I trzydziestoletni wojny niy łomina
W kery wojskym sztela piyńć razy deptano
Dziw co po tym stowoł ktōś tu jeszcze rano

Zły czas kejs przekuloł, wojny tyż ustanōm
Winszuja durś szczyńścio cidro-radziyńczanōm.

SADKI

Województwo kujawsko-pomorskie, powiat nakielski

gmina wiejska

Powierzchnia: 153,69 km²

Liczba ludności: 7168

Najstarsze wzmianki historyczne: XIII w.

Kościół pw. Św. Wojciecha – 1748

Sadki

Niy darmo sie w herbie korōnōm fest aszōm
Łod czasōw Chrobrego we piecu niy gaszōm?
Niy darmo pastorał świyntego Wojciecha
Dyć kej tyndy wrocoł wcale niy uciecha

Krōl juź złoto wydoł – wiyźli Go na marach
Zdowoł im drap świyntym, kej zginōł za wiara
Kaj dzisioj je kościōł, tam dychnōńć im zdało
Juź łod tego czasu sadōw tu niemało?

SEROCK

Województwo mazowieckie, powiat legionowski

gmina miejsko-wiejska

Powierzchnia: 13,43 km²

Liczba ludności: 4175

Nadanie praw miejskich: 1417, 1923

Brak obecnie kościoła pw. Św. Wojciecha

Serock

W jedynostym wieku już ta sztela znali
Kupce kierzy z Gdańska na Ruś wyprowiali
Prince mazowieckie zbiyrali tu myto
Na Bugu przeprawa – jakby ktōsik pytoł

We piytnostym wieku za princa Janusza
Dziedzina już miejsko miała ofyn dusza
Sie prawym chełmińskim przy tymu asiyła
W szesnastym – powiatym – dość dugo niym była.

TRZEMESZNO

Województwo wielkopolskie, powiat gnieźnieński
gmina miejsko-wiejska

Powierzchnia: 5,46 km²

Liczba ludności: 7840

Nadanie praw miejskich: 1382

Obecnie brak kościoła pw. Św. Wojciecha

Trzemeszno

We dwanostym wieku klasztor fundowany
Choć można i drapci – prawiōm trzemeszniany

Bolek Krziwousty, ślubno Salomea
Braciszkōm nodali dziedzinōw dość wiewa
Tyż jejich nastympce łod sia dokładali
Sztela bogacyła – inksi dziwowali

Przi klasztorze tako grōd wyrosnōł zocny
I do dzisioj stoi – korzyń jego mocny.

WAGANIEC

Województwo kujawsko-pomorskie
powiat aleksandrowski, gmina wiejska

Powierzchnia: 54,52 km²

Liczba ludności: 4562

Pierwsze wzmianki historyczne: XVI w.

Kościół pw. Wojciecha w Zbrachlinie - 1889

Waganiec

Z końcem szesnastego wieku

Pewne co ta sztela była

Historyjo dyć człowieku

Ty dziedziny już niy kryła

I Kościelskich, i Zakrzewskich

Wpiyrw Waganiec uradowoł

Dyć niy yno – tyż Niyszczewskich

I Gadōmskich – mi niy zdowo.

WIELKA WIEŚ

Województwo małopolskie, powiat krakowski
gmina wiejska

Powierzchnia: 48,3 km²

Liczba ludności: 10517

Pierwsze wzmianki historyczne: XIV w.

Kościół pw. Św. Wojciecha i Matki Boskiej Bolesnej
w Modlnicy – 1553

Wielgo Wieś

Zdo mi iże piyrwyj tu była Modlnica
W kościele rzykała cołko okolica
I choć piyrszy zgoroł we trzinostym wieku
Nowy podźwigali w dziedzinie poleku

Wielgo Wieś dyc wiedzie teroz prym we gminie
Wōjt dwanoście sołectw przeca niy łominie
Piyrwyj stoł tu zamek – dziedzic gaftoł z gōry
Dzisiaj Pōn Bōg kuko na Wielgo Wieś z chmury.

Adalbercie

Adalbercie – tōż sie stało
Czci Cie dzisioj Polska cało
Czczōm Cie Niymce, czczōm Pepiki
Choć niy łodkryłś Hameryki
Dyć sie zdosz Europy świyntym
Coby świycić żeś nojynty
Coby świycić jasnōm duszōm
Kaj ku ćmoku ludzi kuszōm

Kejś biskupym żeś był praskim
Pōn Bōg Ci niy skōmpiōł łaski
W tyn czas miecza, czas kolczugi
Pōn Bōg łod Cia chcioł postugi
Kero z pszoniym, kero z krziżym
Klupie do pogańskich dźwiyrzy
Klupie do krześcijan duszy
Krziż drzewniany skała ruszy?

Ruszy kej z tym życie stracisz
Gniezno, Praga ubogacisz
Swojōm mynkōm, wiarōm swojōm
Choć grzyszniki ciyngym brojōm
Zło na wieki wiekōw bydzie
Kaj Ty tam nadzieja idzie
Jako piyrwyj – kaj Ty – dnieje
Niych już zowdy tako dzieje.

Świynty Wojciech

We możnym rodzie, tym Sławnikowym
Wpiyrw poszukejcie Wojciecha
Zły tref łominōł go - tako powiyym
Dyć zdo w tym marno pociecha

Familjo cołkym chnet wytympiōno
Dwa bratki yno łostały?
Im drōga z Bogym dyć przeznaczōno
Drōga co wiōdła do chwały

Kej yno Wojciech ksiynzozskym zostoł
Miano wziōn łod Adalberta
W stolicy zesel biskupi dostoł
Czy z tym szkryfniōno mu merta?

Dyć sroge czasy, ciynżko krziż trzimać
Praga sie piekłym mu zdowo
Złu chcioł przeciwić, niy przy niym drzymać
Sōm przeciw wszystkim z tym stowo

Tako niy strzimoł - citnōł do Rzymu
Zesel biskupa z tym pusty
Niy sztimowało zło dyć istnyemu
Djosek niy skusioł, choć tusty

Papiyż do Pragi zaś kozoł wrocać
Zaś tympić grzychy w niyj chyciōł
Zło w dobro jako idzie łobrocać?
Strzimać co taki tref sklyciōł?

Tōż niy dziwejcie- drugi roz w Rzymie
Na Awyntynie chce rzykać
Świat Adalberta juź tam łominie?

Przed złym kaj istny mo zmykać?

Zesel biskupi abo misyjo?!

Co chyci? Co go pokusi?

Krzyż, poświęncynie - niy kōmedyjo

Wojciech wybiyrać w tym musi

Wybroł misyjo - do Prusōw poloz

Bolesław Chrobry go wspiyroł

Pewnikym wiycie, co śmierć tam znoloz

Dyć w tym zdo jōntrzko dopiyro

Princ Polan ciało wykupiōł przeca

I gowa kero utniynto

Rymym terozki do Gniezna leca

Co dali? Anō - dyć wiyem to

Papiyż Silwester kanōnizowoł

Cysorz we Gnieźnie pōntnikym

I princa Polan drap wiyrchym dowoł

Bratym mu stoł - niy "krōlikym"

Świynty Wojciechu, żeś i po śmierci

Mioł małowiela spokoju

Tyś patrōn Polski - szkryfnōńć to werci

Choć niy zagrzywołś do boju.